

Brüsszel, 2019.10.31.
COM(2019) 559 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

hosszú távú jövőkép meghatározásához szükséges előkészítések megtételéről

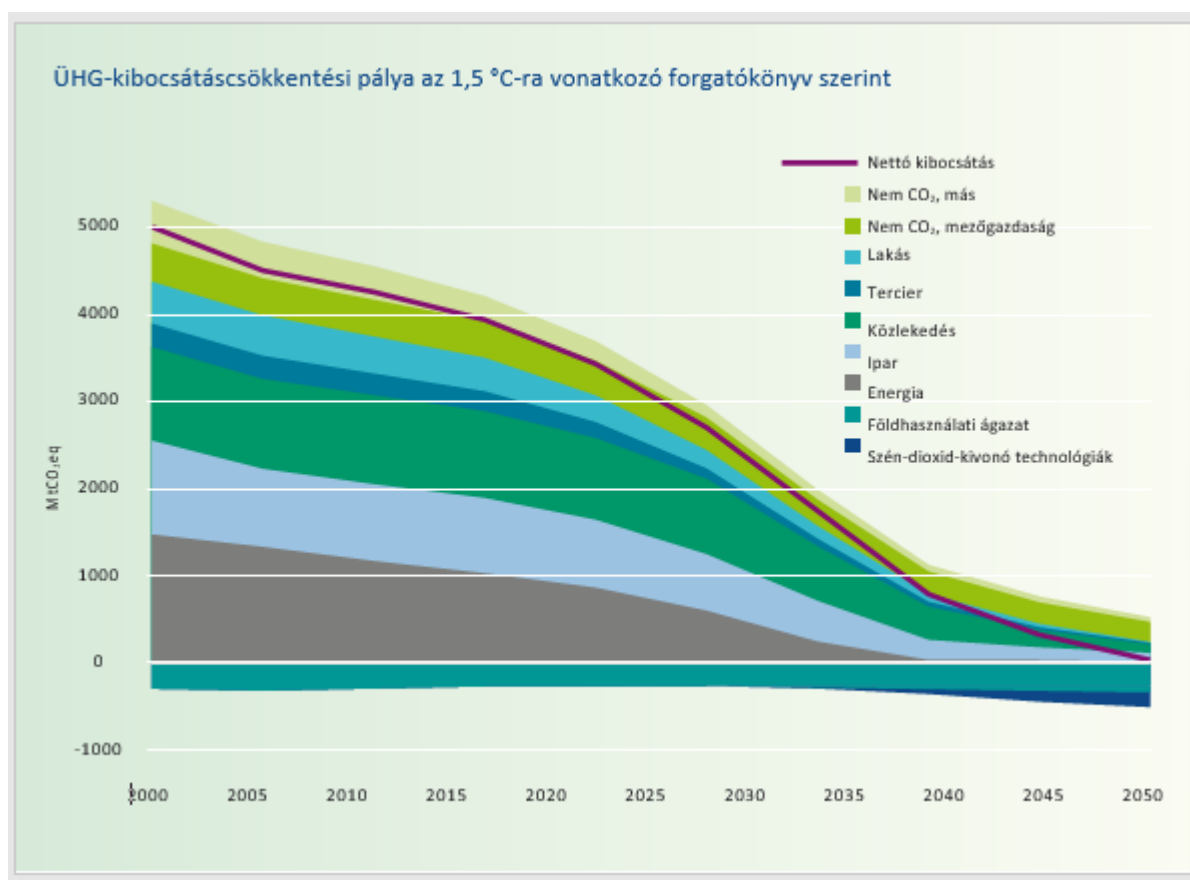
2019. évi uniós éghajlat-politikai eredményjelentés

{SWD(2019) 396 final}

1. AZ EU NEMZETKÖZI KÖTELEZETTSÉGEINEK TELJESÍTÉSE

A 2050-es klímasemlegesség elérésére irányuló jövőkép meghatározása

2018 novemberében az Európai Bizottság bemutatta „Tiszta bolygót mindenkinek” elnevezésű stratégiai jövőképét¹. A stratégia bemutatja, hogy Európa hogyan tölthet be vezető szerepet a klímasemlegesség terén: a megvalósítható technológiai megoldásokba való befektetéssel, a polgárok szerepvállalásának elősegítésével, a kulcsfontosságú területeket – az iparpolitikát, a pénzügyeket és a kutatást – érintő intézkedések összehangolásával, valamint az igazságos átmenet érdekében a társadalmi méltányosság biztosításával. Az 1. ábra a 2050-es nulla nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás egyik megvalósítható pályáját mutatja be.

1. ábra: Az EU ÜHG-kibocsátáscsökkentési pályája az 1,5 °C-ra vonatkozó forgatókönyv szerint²

A Bizottság stratégiai megközelítése keretében felkéri valamennyi uniós intézményt, a nemzeti parlamenteket, az üzleti szférát, a nem kormányzati szervezeteket, a városokat és más közösségeket, valamint a polgárokat – és különösen a fiatalokat –, hogy tegyenek azért, hogy az EU továbbra is vezető szerepet tölthessen be az éghajlatváltozás elleni fellépés terén, cselekvésre ösztönözve ezzel nemzetközi partnereit is. A Bizottság stratégiai megközelítését az uniós intézmények és az érdekelt felek 2019-ben széles körben vitatták meg. Ez a felelősségteljes vita előrelépést jelent az Egyesült Nemzetek éghajlatváltozási keretegyezményének (UNFCCC) megfelelő, ambiciózus hosszú távú

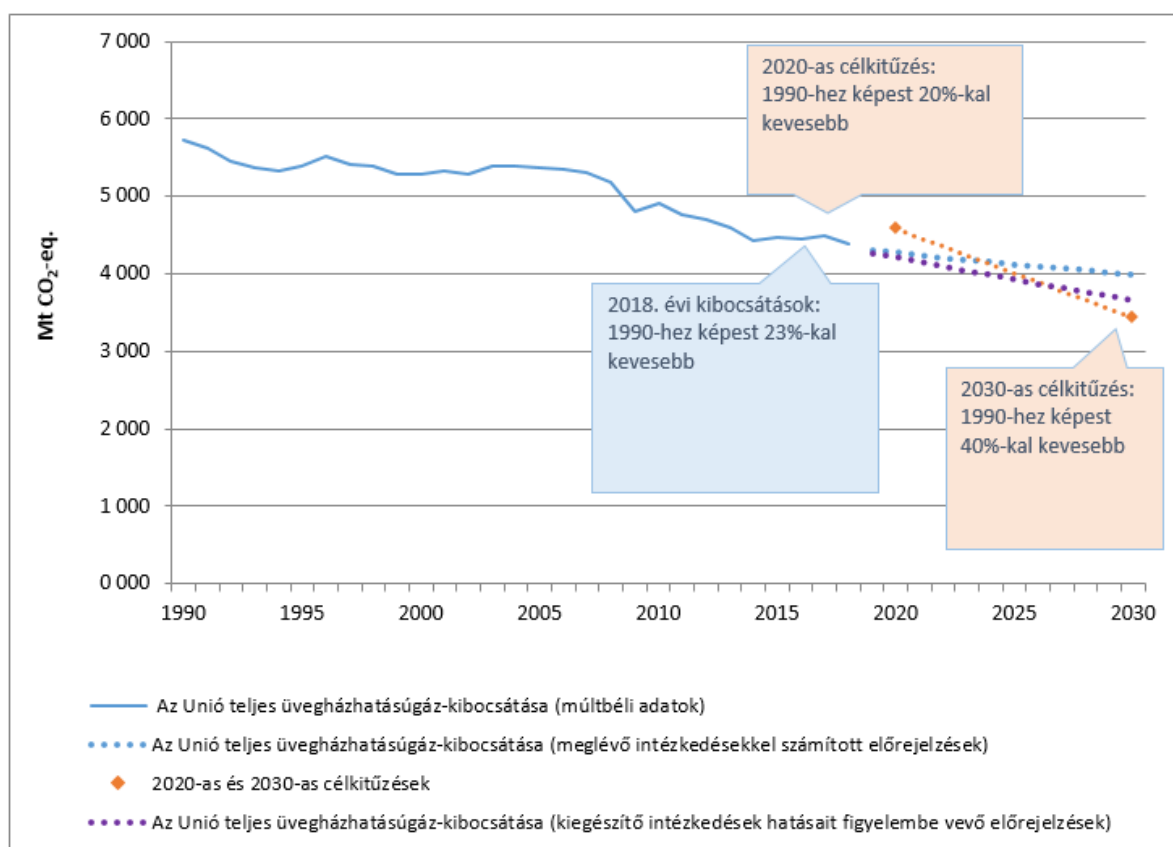
¹ COM(2018) 773 final: Tiszta bolygót mindenkinek: Európai hosszú távú stratégiai jövőkép egy virágzó, modern, versenyképes és klímasemleges gazdaságról.

² Forrás: COM (2018) 773 final.

stratégiának 2020 elejéig a Párizsi Megállapodásban előírtak szerint történő elfogadása és benyújtása felé.

2018-ban az ÜHG-kibocsátás 2,0%-kal csökkent, miközben az uniós gazdaság tovább növekedett

2018-ban az uniós üvegházhatásúgáz-kibocsátás (a nemzetközi légi közlekedésből származó kibocsátást is beleszámítva) az előzetes adatok szerint az 1990-es szinthez képest 23%-kal csökkent (lásd a 2. ábrát). Az EU így továbbra is jó úton halad afelé, hogy 2020-ra elérje az Egyesült Nemzetek éghajlatváltozási keretegyezményének keretében kitűzött 20%-os ÜHG-kibocsátáscsökkentést³. 2018-ban a kibocsátások 2,0%-kal voltak alacsonyabbak, mint 2017-ben. Az uniós üvegházhatásúgáz-kibocsátás ezért 1990 óta a legalacsonyabb szintjét érte el. 1990 és 2018 között az EU együttes GDP-je 61%-kal nőtt. A gazdaság ÜHG-kibocsátásintenzitása, vagyis a kibocsátások és a GDP közötti arány 303 g CO₂-egyenérték / EUR értékre csökkent, ami kevesebb, mint az 1990-es szint fele.

2. ábra: A teljes uniós ÜHG-kibocsátás – a nemzetközi légi közlekedést is figyelembe véve – (múltbéli kibocsátások 1990–2018 tekintetében, tervezett kibocsátás meglévő és kiegészítő intézkedésekkel⁴ 2019–2030 tekintetében) és az ÜHG-kibocsátás csökkentésére vonatkozó célkitűzések

³ Az UNFCCC keretében vállalt uniós célkitűzésen felül az EU, Izlanddal együtt kötelező érvényű kibocsátáscsökkentésre vállalt kötelezettséget a Kiotói Jegyzőkönyv második kötelezettségvállalási időszaka (2013–2020) tekintetében. A cél, hogy a bázisévi kibocsátásokhoz (főként 1990-hez) képest a kibocsátások 20%-kal csökkenjenek. A hatókör valamelyest eltér az UNFCCC céljától. 2017-ben az EU és Izland a bázisévhez képest 26%-kal csökkentette a kibocsátást.

⁴ A tagállami előrejelzések összege. A meglévő intézkedések a tagállamok által már végrehajtott intézkedéseket jelentik. A kiegészítő intézkedések a tagállamok által végrehajtani tervezett intézkedéseket jelentik.

Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) hatálya alá tartozó, helyhez kötött létesítmények kibocsátása, amely leginkább a villamosenergia- és hőtermelésből, valamint az iparból származó kibocsátásokat jelenti, 2017 és 2018 között 4,1%-kal csökkent⁵. A csökkenés főként a villamosenergia- és hőtermelés terén következett be. Ez összhangban van az elmúlt öt év tendenciájával, amelynek során az említett ágazatok kibocsátásai jelentős mértékben csökkentek. Ez különösen a villamosenergia- és hőtermelés céljára felhasznált üzemanyagok terén bekövetkezett változásokat – így többek között a megújuló energiaforrások felhasználásának növekedését – tükrözi.

Az EU ETS-en kívüli kibocsátások (mint például a közlekedési, építőipari, mezőgazdasági és hulladékgazatból származó kibocsátások) 2017 és 2018 között 0,9%-kal csökkentek. A csökkenésre az említett ágazatok kibocsátásának három éven keresztül történő enyhe növekedését követően került sor. A csökkenés főként épületekben történő energiafelhasználásból származott. A mezőgazdaságból származó kibocsátások is csökkentek valamelyest, miközben a közlekedésből eredő kibocsátások 2017-hez képest kis mértékben növekedtek.

Ezenkívül a nemzetközi légi közlekedésből származó kibocsátások 2018-ban tovább növekedtek, az elmúlt öt évben összesen 19%-kal. E kibocsátások főszabály szerint az EU ETS hatálya alá tartoznak, amely jelenleg az Európai Gazdasági Térségen belüli légi járatokra korlátozódik.

Az EU a 2030-ra vonatkozó céljának elérése érdekében jogszabályokat léptetett életbe

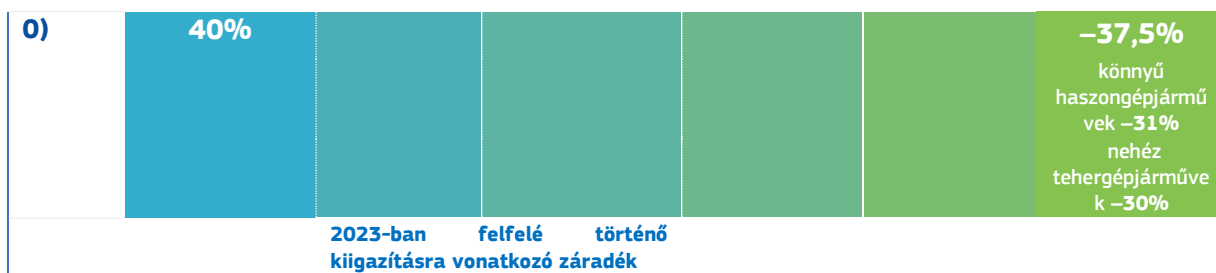
Az Unió a Párizsi Megállapodás keretében olyan nemzetileg meghatározott hozzájárulásra tett ígéretet, amely 2030-ig legalább 40%-kal csökkenti az üvegházhatást okozó gázok EU-n belüli kibocsátását az 1990-es szinthez képest. Amint azt a 3. ábra is mutatja, az EU olyan jogszabályokat hozott, amelyek lehetővé fogják tenni számára, hogy teljesítse az e területen tett kötelezettségvállalását. Az uniós jogban meghatározott valamennyi éghajlat-politikai, energiaügyi és mobilitásra vonatkozó célkitűzés hatékony végrehajtása 2030-ig akár mintegy 45%-kal is csökkentheti az üvegházhatást okozó gázok EU-28-on belüli kibocsátását az 1990-es szinthez képest.

Norvégiával és Izlanddal a 2030-ra vonatkozó cél elérése érdekében folytatott együttműködés

Norvégia és Izland vállalta, hogy együttműködik az EU-val annak érdekében, hogy teljesítse célkitűzését, amely szerint 2030-ra az 1990-es szinthez képest 40%-kal csökkenti ÜHG-kibocsátását. Az EGT-megállapodás összefüggésében Norvégia és Izland 2021-től végre fogja hajtani a közös kötelezettségvállalási rendeletet és a LULUCF-rendeletet. Norvégia és Izland már 2008 óta részt vesz az EU ETS-ben.

	ÜVEGHÁZTHATÁSÚG ÁZ-KIBOCSÁTÁS	MEGÚJULÓ ENERGIA	ENERGIAHATÉKONY SÁG	ÖSSZEKAPCSOLT SÁG	AZ ÉGHAJLATI TÉNYEZŐ FIGYELEMBEVÉT ELE AZ UNIÓS FINANSZÍROZÁS Ú PROGRAMOKBAN	CO ₂ -KIBOCSÁTÁS JÁRMŰTÍPUSOK SZERINT:
2020	-20%	20%	20%	10%	2014-2020 20%	
+(203	Legalább –	≥ 32%	≥ 32,5%	15%	2021-2027 25%	SZEMÉLYGÉPKOC SIK

⁵ Az ábra az EU ETS-ben részt vevő 31 ország adatait tartalmazza.

3. ábra: A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keret

A tagállamok a 2030-as célkitűzések elérése érdekében kiegészítő politikákat és intézkedéseket határoznak meg

2018-ban a tagállamok első alkalommal készítették el az integrált nemzeti energia- és klímaterv (NEKT) tervezeteiket⁶. A tervtervezetek szerint a tagállamok jelentős előrelépést értek el az éghajlatra és energiára vonatkozó 2030-as célkitűzések megvalósításához vezető út meghatározásában, bár további erőfeszítésekre van még szükség. Az Európai Bizottság megvizsgálta a 2030-as célkitűzések elérésére vonatkozó tervtervezetek összesített hatását, és országspecifikus ajánlásokat fogalmazott meg⁷. A tagállamoknak 2019 végére kell terveiket véglegesíteniük.

A már végrehajtott nemzeti politikákkal és intézkedésekkel a legújabb összesített nemzeti ÜHG-előrejelzések szerint a kibocsátás 2030-ra előreláthatóan 30%-kal csökken. A nemzeti energia- és klímatervekben tervezett intézkedések, illetve megfogalmazott ambíciók megvalósításával az EU teljes ÜHG-csökkenése a becslések szerint el fogja érni a legalább 40%-os kibocsátáscsökkentési célt.

A tagállamok nemzeti energia- és klímaterv tervezeteket követően benyújtott legújabb előrejelzései szerint a tervezett politikák végrehajtásával – a megfogalmazott ambíciókat (célokat) nem számítva – 2030-ra a kibocsátás 36%-kal csökkenthető. E becslés a nemzeti energia- és klímaterv tervezetek értékeléséhez képest valamelyest alacsonyabb. E különbség legfőbb oka, hogy a nemzeti energia- és klímaterv tervezetek értékelése figyelembe veszi a Németország és Hollandia által a nemzeti energia- és klímaterv tervezeteikben megfogalmazott nemzeti célkitűzéseket, valamint azt, hogy Lengyelország nemzeti energia- és klímaterv tervezetében elkészítette a tervezett intézkedéseken alapuló előrejelzéseket, azonban ezeket 2019-ben az előrejelzésekre vonatkozó jelentéstétel részeként nem nyújtotta be.

2. AZ UNIÓS KIBOCSÁTÁSKERESKEDELMI RENDSZER (EU ETS) KERETÉN BELÜLI KIBOCSÁTÁSOK

Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) körülbelül 11 000 erőmű és gyártóüzem, továbbá a részt vevő országokon belüli és az azok közötti légi közlekedés kibocsátását fedi le.

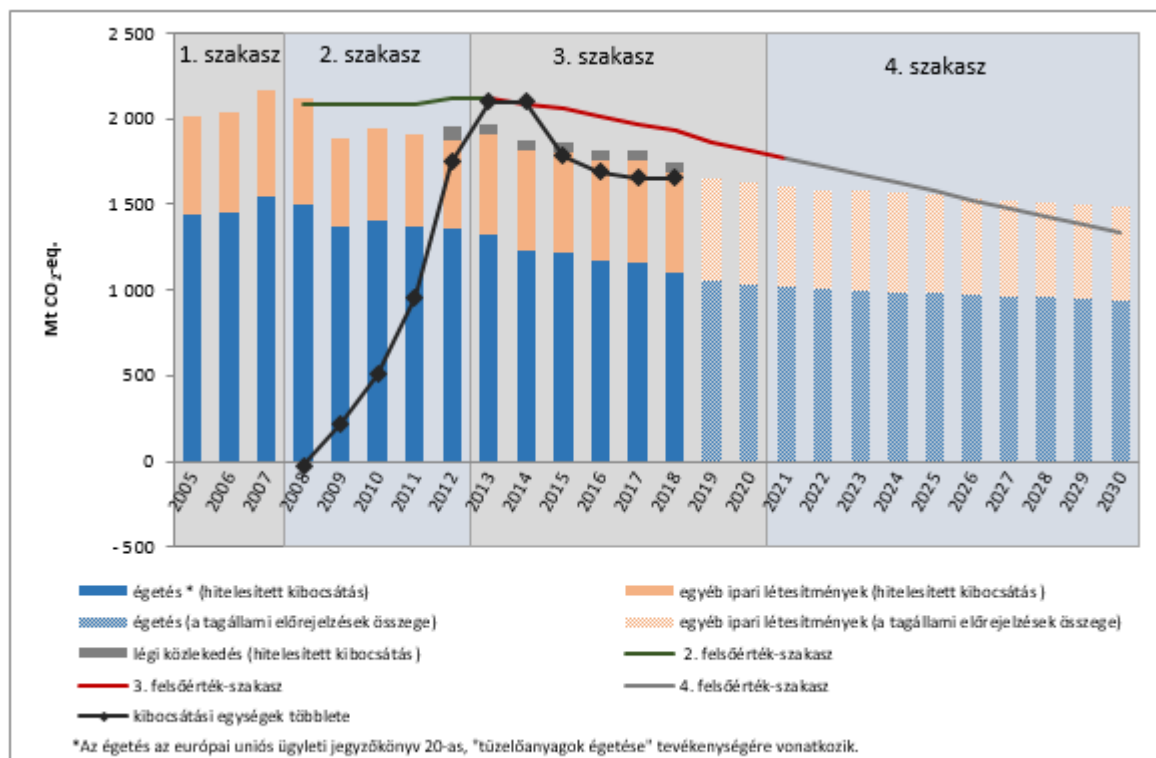
2018-ban az EU ETS-ben részt vevő, helyhez kötött létesítmények kibocsátása 2017-hez képest 4,1%-kal csökkent – ezt mutatják az EU kibocsátási egység-forgalmi jegyzékében rögzített adatok alapján készült becslések. A kibocsátás csökkenéséért elsősorban az energiaágazat felelős, miközben az iparból származó kibocsátások enyhén csökkentek.

⁶ Ezt az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló (EU) 2018/1999 rendelet követeli meg.

⁷ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/governance-energy-union/national-energy-climate-plans>

A légi közlekedésből származó kibocsátások alakulásának tekintetében a hitelesített kibocsátások 2018-ban tovább emelkedtek, és elérték a 67 millió tonna CO₂-t, ami 2017-hez képest 4%-os növekedést jelent.

A 4. ábra az ETS-kibocsátások történeti és várható alakulását mutatja be az ETS kibocsátási egységek felsőértékével és felgyűlt többletével együtt.

4. ábra: Ellenőrzött ETS-kibocsátások 2005–2018-ban, a tagállamok előrejelzései meglévő intézkedésekkel 2019–2030-ban, 2., 3. és 4. ETS felsőérték-szakaszok, valamint az ETS kibocsátási egységek felgyűlt többlete 2008–2018-ban. Mt CO₂-egyenérték⁸

A felhasznált vagy beváltott nemzetközi jóváírások teljes mennyisége 2019. június végétől hozzávetőleg 1,51 milliárdot tesz ki, ez a megengedett becsült maximum (1,6 milliárd) 90%-át jelenti. Csak a 3. szakaszban (2013–2020), 2019 júniusa végéig 453,49 millió nemzetközi jóváírási jogosultságot cseréltek kibocsátási egységre.

A Bizottság annak előkészülete során, hogy a piaci stabilizációs tartalék 2019-ben működésbe lépjen, 2017. május közepétől a korábbi évek tekintetében szisztematikusan többletadatokat⁹ közölt. 2019 májusában harmadik alkalommal került sor 1,65 milliárd kibocsátási egységnek megfelelő többlet közzétételére¹⁰. A 2018. évi többlet és az EU ETS-re vonatkozó, a rendszer negyedik kereskedési időszakát (2021–2030) érintő, felülvizsgált jogszabályok alapján az árverés útján értékesítendő

⁸ Az ábra az ellenőrzött ETS-kibocsátásokat mutatja az ETS ágazati és területi hatályával az adott évben, ennél fogva 2013 előtti időszorként nem olvasható. A légi közlekedés szerepel a 2012–2018 közötti felső értékben.

⁹ A többlet a piaci stabilizációs tartalék létrehozásáról szóló határozat meghatározása szerint a „forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes számának” felel meg.

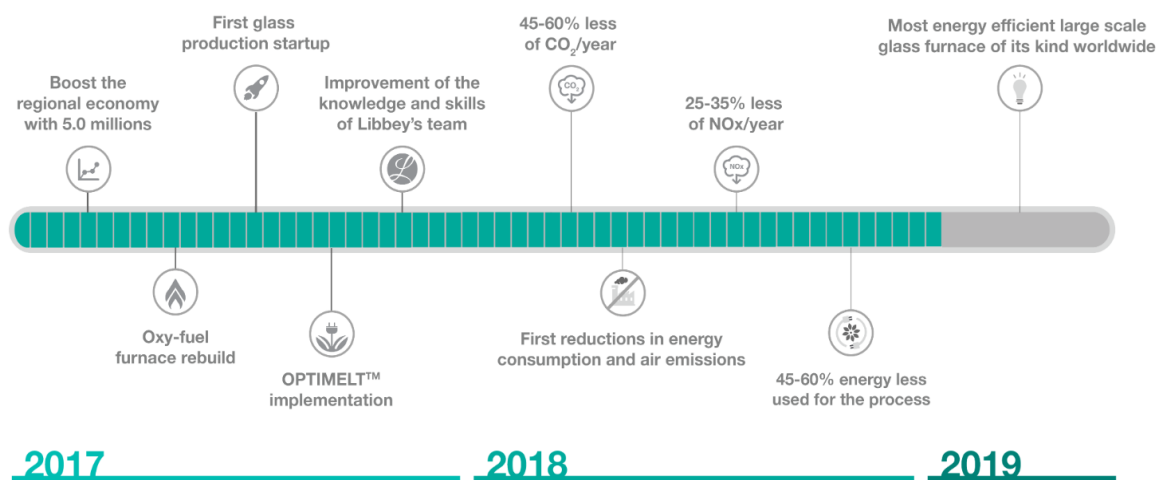
¹⁰ COM(2019) 3288 final: A 2018-ban forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes számának az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer keretébe tartozó piaci stabilizációs tartalék működése céljából történő közzététele

kibocsátási egységek 2019 szeptembere és decembere, illetve 2020 januárja és augusztusa közötti mennyiségét közel 397 millió kibocsátási egységgel vagy a többlet 24%-ával csökkentik.

LIFE15 OPTIMELT* – a földgáz termokémiai átalakításának bemutatása az energaintenzív ágazatok – üvegipar ÜHG-kibocsátásának csökkentése tekintetében.

A projekt elsőként fog teljes méretarányban innovatív hulladékhőhasznosítási elgondolást demonstrálni. Az OPTIMELT elnevezésű technológia a földgáz és a füstgázban lévő vízgőz és CO₂ endoterm reakcióját használja ki, hogy több hőt hasznosítson, mint amennyi korábban a magas hőmérsékletű gyártási folyamatokban lehetséges volt.

A projekt részére a LIFE-on, a környezetvédelem és éghajlat-politika finanszírozására szolgáló uniós eszközön keresztül 2,2 millió euró összegű finanszírozást biztosítottak.

*A projekt példa arra, hogy az uniós alapok hogyan járulnak hozzá az innovációhoz az ETS hatálya alá tartozó ágazatokban.

3. KÖZÖS KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSI KIBOCSÁTÁSOK

Az EU ETS hatálya alá nem tartozó legtöbb ágazatból, mint a közlekedési, építőipari, mezőgazdasági (nem CO₂-kibocsátások) és hulladékágazatból származó kibocsátások az EU közös kötelezettségvállalási jogszabályainak hatálya alá tartoznak. A közös kötelezettségvállalási határozat¹¹ (ESD) nemzeti kibocsátási célokat határoz meg 2020-ra, amelyeket a 2005. évi szintek változásának százalékában fejeznek ki. A tagállamoknak 2013 és 2020 között az éves kibocsátási határokat is tiszteletben kell tartaniuk. Hasonlóképpen, a közös kötelezettségvállalási rendelet¹² 2030-ra határoz meg nemzeti kibocsátási célokat.

A közös kötelezettségvállalási célkitűzések megvalósítása tekintetében elért előrelépés

A tagállamok megtervezik, hogy hogyan éri el a 2030-as közös kötelezettségvállalási célkitűzéseiket. Ha a tervezett politikák megvalósulnak, az EU 2030-ra 2005-höz képest 27-28%-kal

¹¹ 406/2009/EK határozat az üvegházhatású gázok kibocsátásának a 2020-ig terjedő időszakra szóló közösségi kötelezettségvállalásoknak megfelelő szintre történő csökkentésére irányuló tagállami törekvésekről.

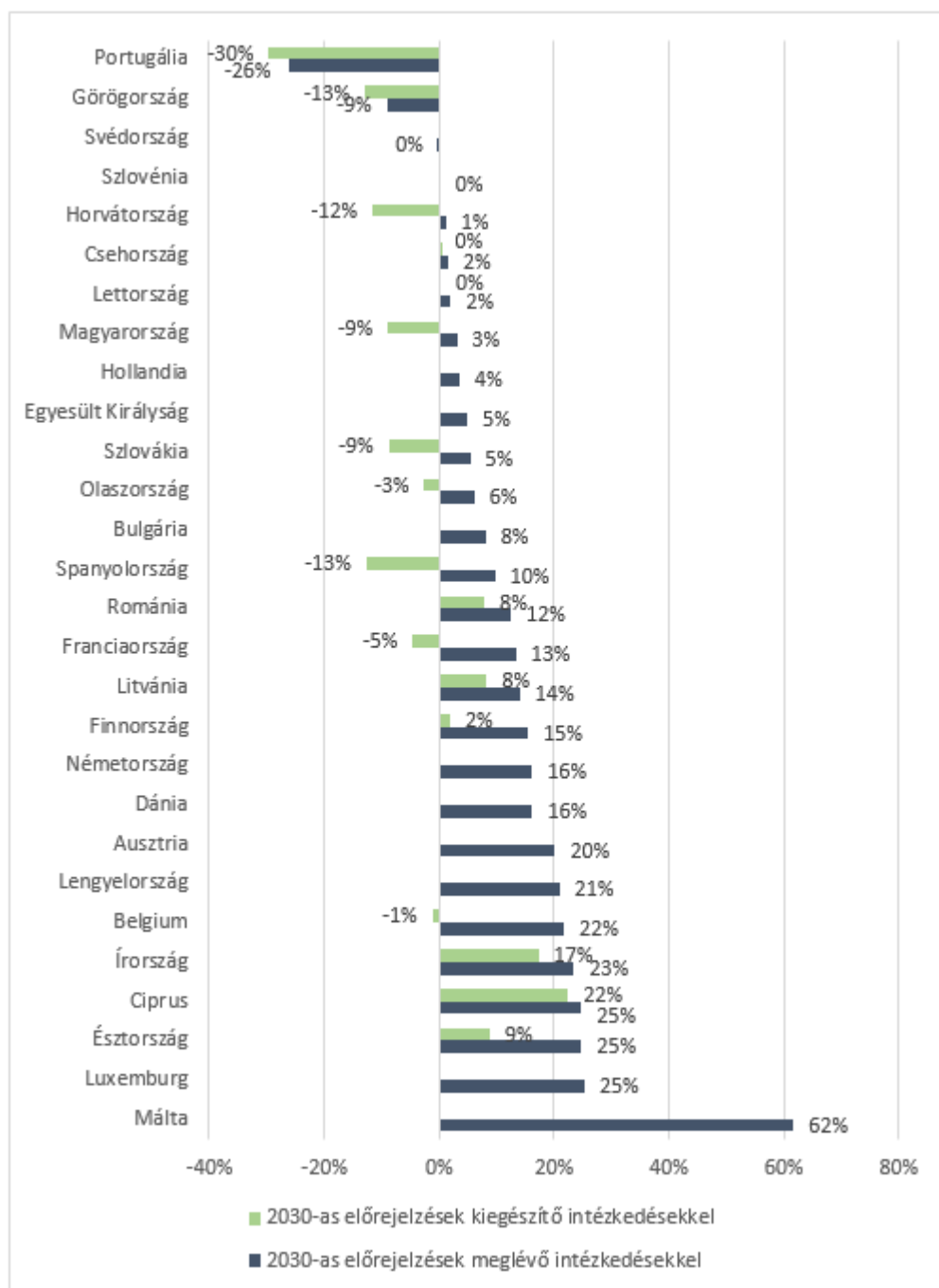
¹² (EU) 2018/842 rendelet a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlat-politikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentések meghatározásáról.

csökkentheti a közös kötelezettségvállalási kibocsátásokat¹³. Ez a kibocsátásokat 2030-ra 20%-kal csökkentő, meglévő politikákhoz képest egyértelmű előrelépés. A közös kötelezettségvállalásra vonatkozó 30%-os kibocsátáscsökkentési célkitűzés elérése érdekében a tagállamoknak azonban további intézkedéseket kell meghatározniuk. Az Európai Bizottság több tagállam számára javasolta, hogy a végső nemzeti energia- és klímatervekben a teljes 2021–2030-as időszak tekintetében határozzák meg részletesebben a nem ETS-ágazatokkal kapcsolatban meghatározott célok elérésére vonatkozó stratégiájukat¹⁴.

Az 5. ábra a tagállamok közös kötelezettségvállalási rendelet szerinti 2030-as célkitűzései és az azok meglévő, illetve kiegészítő intézkedéseket figyelembe vevő előrejelzései közötti eltérést mutatja be.

¹³ A tagállamok „kiegészítő intézkedések hatásait figyelembe vevő”, 2019 márciusában benyújtott előrejelzései 27%-os csökkenést tartalmaznak, míg a kiegészítő intézkedésekkel számoló forgatókönyv értékelése a nemzeti energia- és klímaterv tervezetekben 28%-os csökkenést jelez.

¹⁴ A nem ETS-ágazatokkal kapcsolatban meghatározott célok közé tartoznak a közös kötelezettségvállalási rendelet alapján meghatározott nemzeti célok, valamint a negatív egyenleg tilalmára vonatkozó, LULUCF-rendelet szerinti kötelezettségvállalás (lásd a 4. fejezet).

5. ábra: A 2030-as ESR célkitűzések és a meglévő intézkedések, illetve kiegészítő intézkedések alapján várható kibocsátások közötti eltérések a 2005-ös bázisú kibocsátások százalékában. A negatív érték a célkitűzések túlteljesítését jelenti; a pozitív érték esetében a célkitűzéseket nem érték el.

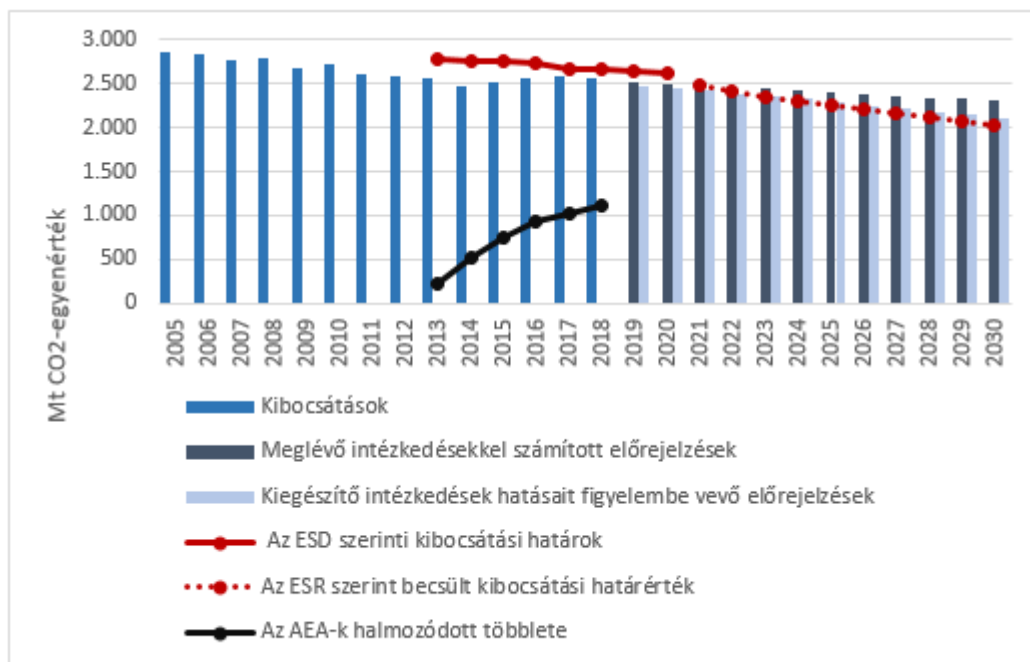
A tagállamoknak szóló, nemzeti energia- és klímaterv tervezeteikre vonatkozó ajánlások

2019 júniusában az Európai Bizottság nemzeti energia- és klímaterv tervezeteik alapján ajánlásokat fogalmazott meg a tagállamok számára. Az ETS-en kívüli ágazatok ÜHG-kibocsátása tekintetében több tagállamnak azt ajánlották, hogy:

- egyértelműsítsék, hogy miként kívánják elérni a 2030-ra vonatkozó, az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszeren kívüli ágazatokra vonatkozó üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére irányuló céljukat a 2021–30 közötti időszak során további költségvetéskor szakszervezetek bevezetésének megfontolásával;
- egyértelműsítsék, hogy miként terveznek eleget tenni annak a követelménynek, hogy a földhasználatból, földhasználat-megváltoztatásból és erdőgazdálkodásból (LULUCF) eredő kibocsátások ne haladják meg az elnyelések szintjét;
- finanszírozási forrásként vegyék figyelembe a közös kötelezettségvállalási rendelet szerinti, más tagállamok részére történő jogosultság-átruházások költségvetéskor alkalmazását is.

Több tagállamnak azt is ajánlották, hogy a megcélzott szinttel kapcsolatos, uniós szintű hiányosságok megszüntetése érdekében gondolják át a megújuló energiára és energiahatékonyságra vonatkozó ambíciószintjüket. Ezenkívül számos tagállamnak ajánlották, hogy vizsgálják tovább a tervezett energia- és éghajlat-politikák és intézkedések valamint a

Amint azt a 6. ábra is mutatja, az ESD hatálya alá tartozó kibocsátások 11%-kal alacsonyabbak voltak 2018-ban, mint 2005-ben. Ez a 8%-os csökkentésre irányuló köztes cél 3 százalékpontos túlteljesítését jelenti. Mivel a rendszer 2013-ban indult, az uniós szintű kibocsátások minden évvel a teljes határérték alatt maradtak. Ez az éves kibocsátási jogosultságok (AEA-k) körülbelül 1110 Mt CO₂-egyenérték mértékű halmozódott többletét eredményezte 2013–2018-ban. 2020-ig a kibocsátások várhatóan az éves határérték alatt maradnak, a közös kötelezettségvállalási kibocsátásokra vonatkozó 2020-as célkitűzéseket pedig a meglévő intézkedések mellett várhatóan 3 százalékponttal túlteljesítik.

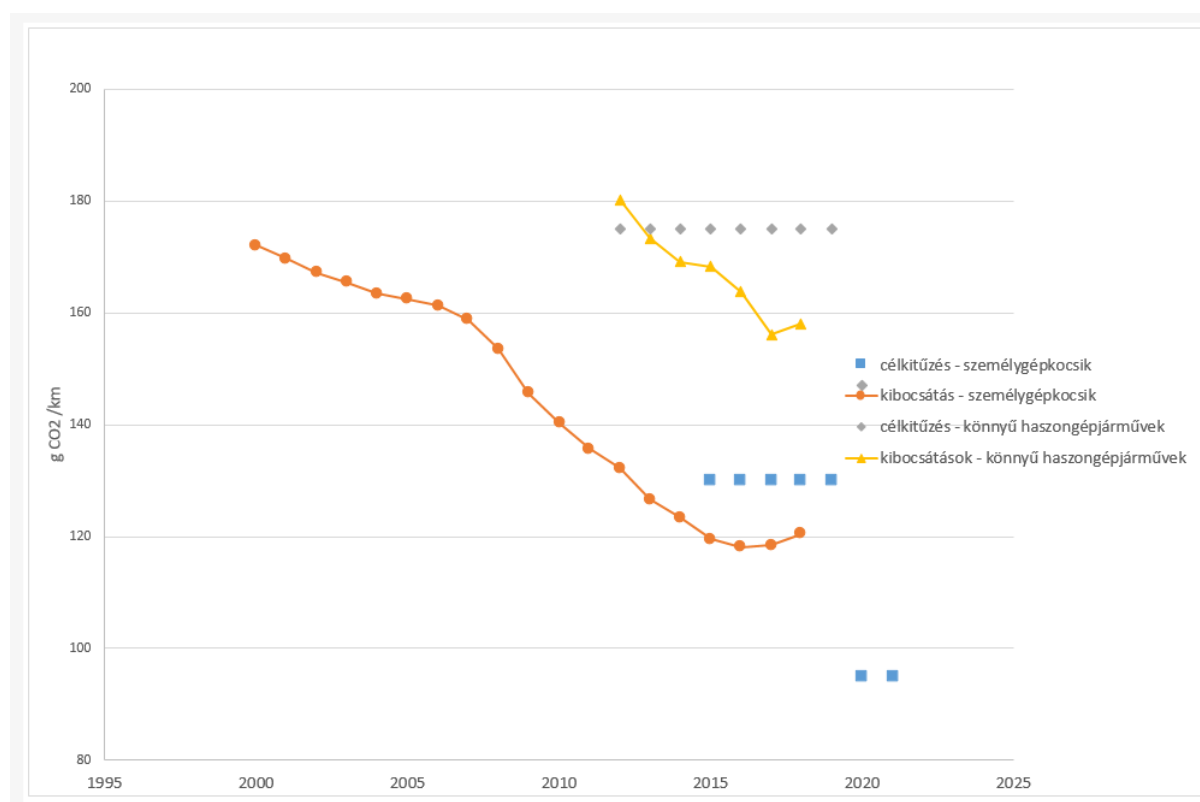

6. ábra: A jelenleg a közös kötelezettségvállalási jogszabályok hatálya alá tartozó ágazatok kibocsátása 2005–2030 és AEA-k (Mt CO₂-egyenérték)

A közös kötelezettségvállalási jogszabályok hatálya alá tartozó ágazatok kibocsátása 2005 és 2014 között fokozatosan csökkent. 2014-et követően a kibocsátások három egymást követő éven keresztül növekedtek, majd 2018-ban csökkentek.

A közös kötelezettségvállalási kibocsátások több mint egyharmada a **közlekedésből** származik. A kibocsátások 2007 és 2013 közötti csökkenését követően a közlekedésből eredő kibocsátások az utóbbi öt év mindegyikében növekedtek, és jelenleg 2005-höz képest mindössze 3%-kal kisebbek. A tagállamok 2030-ig a meglévő intézkedések mellett kisebb (2005-höz képest 7%-os) csökkenéssel számolnak. A tervezett szakpolitikák és intézkedések végrehajtásával azonban a közlekedésből eredő kibocsátások a 2005-ös szinthez képest 2030-ig várhatóan 18%-kal csökkennek.

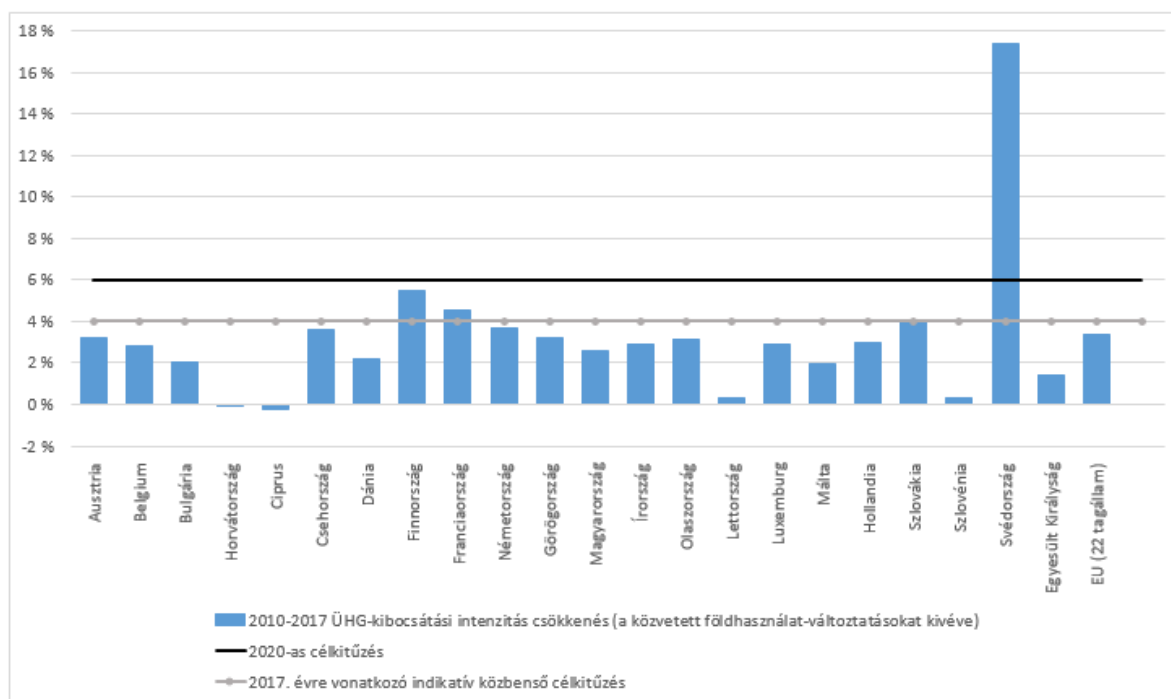
Az új személygépkocsikra és könnyű haszongépjárművekre vonatkozó CO₂-kibocsátási előírások a közúti fuvarozásból eredő szennyezőanyag-kibocsátás tekintetében vezető szerepet játszanak. Miközben az új személygépkocsik és könnyű haszongépjárművek kilométerenkénti szén-dioxid-kibocsátása, amint azt a lenti 7. ábra is mutatja, továbbra is a jelenleg irányadó célkitűzések alatt marad, a 2018-ra vonatkozó ideiglenes adatok 2017-hez képest a kibocsátások növekedését mutatják. Ezért a járműgyártóknak a következő 2020-as és 2021-es célkitűzések teljesítése érdekében jelentős mértékben – a személygépkocsik tekintetében átlagban mintegy 25 g CO₂/km-rel, a könnyű haszongépjárművek tekintetében pedig 11 g CO₂/km-rel – kell csökkenteniük járműállományuk kibocsátását.

7. ábra: Az új személygépkocsik és könnyű haszongépjárművek kilométerenkénti átlagos CO₂kibocsátása

Az üzemanyag-minőségi irányelv hozzájárul a közlekedésből származó ÜHG-kibocsátás csökkenéséhez. Ezen irányelv annak előírására kötelezi a tagállamokat, hogy az üzemanyag-forgalmazók a teljes életciklusra számított ÜHG-kibocsátásokat a 2010-es szinthez képest 2020-ig 6%-kal csökkentsék. A 2017-ben felhasznált tüzelőanyagok átlagos ÜHG-intenzitása (22 tagállam adatai alapján, első alkalommal 2019-ben jelentették) 2010-hez képest 3,4%-kal alacsonyabb volt. Amint azt a 8. ábra is mutatja, az elért eredmények a tagállamokban jelentős eltéréseket mutatnak,

azonban szinte az összes tagállamnak további intézkedéseket kell hoznia annak biztosítása érdekében, hogy a 2020-as célkitűzés megvalósuljon.

8. ábra: A tüzelőanyagok ÜHG-intenzitásának uniós üzemanyag-forgalmazók által elért csökkentése a 22 jelentéskészítő tagállamban, 2010–2017

Az épületekben történő energiafelhasználásból származó kibocsátások évről évre némileg eltérnek, a fűtési igények időjárással összefüggő változásai miatt. Hosszú távon a kibocsátások csökkenő tendenciát mutatnak, amely 2030-ig várhatóan folytatódik. A tervezett kibocsátáscsökkentés az energiaigényt csökkentő piacképes technológiák elérhetőségét és a megújuló energiaforrások integrációját tükrözi. A tagállamok olyan új szakpolitikákat terveztek, amelyek gyorsabban csökkenthetik a kibocsátást.

A mezőgazdaságból származó (CO₂-kibocsátástól eltérő) kibocsátások hasonló szinten voltak 2018-ban, mint 2005-ben, és a fennálló politikák mellett várhatóan változatlanok maradnak a 2030-ig tartó időszakban. Még a tervezett szakpolitikák megvalósítása mellett is csak kisebb csökkenés várható.

Verbiostraw biogázüzem*

A Verbiostraw egy olyan biogázüzem, amely a szalmából biometánt állít elő, amelyet a helyi földgázhálózatba táplálnak be. Az évente akár 140 GWh biometánt termelő erőmű jelenlegi 8 MW-os kapacitását 16,5 MW-ra fogják bővíteni.

A Verbiostraw egy fejlett biogáz technológiát nagyobb mértékben demonstráló úttörő jellegű projekt. Az erőmű innovatív mono szalmaerjesztési technológiát használ ahhoz, hogy kizárólag szalmából állítson elő biometánt. E projekt azt szemlélteti, hogy nemcsak élelmiszer alapanyagok, hanem mezőgazdaságból származó maradványanyagok is felhasználhatók bioüzemanyag előállításához.

A projekt Schwedtben (Brandenburg, Németország) valósul meg, és az új belépők részére fenntartott tartalék (NER) 300 keretében 22,3 millió euró támogatást kapott.

*A projekt példa arra, hogy az uniós alapok hogyan járulnak hozzá az innovációhoz a közös kötelezettségvállalási jogszabályok hatálya alá tartozó ágazatokban.

A **hulladékgazdálkodásból** származó kibocsátások 2005 és 2018 között 33%-kal csökkentek és ez az erőteljes lefelé irányuló trend várhatóan tovább folytatódik.

Az **iparból és egyéb ágazatokból** származó ESD-kibocsátások 12%-kal voltak alacsonyabbak 2017-ben, mint 2005-ben, és várhatóan tovább fognak csökkenni. Ennek részeként számos ózonkárosító anyag (ODS) erőteljes üvegházhatást kiváltó gáz is egyben. Az EU a Montreali Jegyzőkönyvben előírtaknak megfelelően már eleget tesz az ODS-felhasználás 2020-ig történő lépcsőzetes megszüntetésére vonatkozó nemzetközi kötelezettségének. Az uniós felhasználás –2012 kivételével – a Montreali Jegyzőkönyvben meghatározott paraméterek szerint¹⁵ 2010 óta negatív volt. A 2017-es felhasználás –4080 metrikus tonna volt. A negatív felhasználás azt jelenti, hogy több ODS-t semmisítettek meg vagy exportáltak, mint amennyit előállítottak vagy importáltak. Ezek az eredmények azt

¹⁵ Összesített paraméter, amely a nyersanyagként való felhasználás kivételével egyesíti az ODS behozatalát, exportját, előállítását és megsemmisítését.

mutatják, hogy az ODS-felhasználást nem vezetik be ismét akkor, ha környezetbarátabb alternatívák állnak rendelkezésre.

A Bizottság 2019-ben értékelte az ODS-rendeletet¹⁶. Az értékelés rámutatott arra, hogy míg a rendelet a céljainak elérésében nagyon eredményes, ezek az eredmények hatékonyabb módon is elérhetők.

A fluortartalmú gázok (F-gázok) az ózonkárosító anyagok helyettesítésére gyakran használt gázcsoport. Az F-gázok azonban erőteljes üvegházhatást kiváltó gázok. Az F-gázokról szóló rendelet¹⁷ a fluorozott szénhidrogének (HFC) 2015-től kezdődő uniós szintű visszaszorítását írja elő, valamint egyéb, az F-gázokból származó kibocsátásokat célzó intézkedéseket, 2030-ra a kibocsátások kétharmadával való csökkentését tűzve ki célul 2014-hez képest. A HFC-kre a Montreali Jegyzőkönyv 2019. január 1-jén hatályba lépő Kigali Módosításának hatálya is kiterjed.

A 2017-ra bejelentett adatok szerint az F-gázok kínálata 2%-kal csökkent az éghajlati hatás szempontjából (CO₂-egyenérték), a tömeg tekintetében viszont 2016-hoz képest 3%-kal nőtt. 2017-ben a kvótarendszer keretében forgalomba hozott teljes mennyiség 0,4%-kal a maximálisan engedélyezett mennyiség alatt maradt¹⁸. Ez a siker elmozdulást jelent az alacsonyabb globális felmelegedési potenciállal rendelkező gázok felé, és arra utal, hogy a rendelet hatékonyan bizonyul az F-gáz-kibocsátások csökkentése terén.

A tagállamok megfelelése a közös kötelezettségvállalási határozatnak (ESD)

Mind a 28 tagállam megfelelt ESD-kötelezettségeinek 2013 és 2016 között. **Málta** minden szóban forgó évben túllépte az éves kibocsátásjogosultsági egységeit (AEA-it), de fedezte a deficitet azáltal, hogy AEA-kat vásárolt Bulgáriától. **Finnország, Lengyelország, Írország, Németország és Belgium** 2016-ban túllépte AEA-it, de az előző évekből áthozott többlet AEA-k révén fedezte a deficitet. **Svédország** nem használta ki teljes kvótáját, és törölte a 2013 és 2016 közötti időszakból megmaradt többlet AEA-it, hogy fokozza a rendszer környezetvédelmi integritását. Minden más tagállam átvitte felesleges kvótáit a későbbi években történő esetleges felhasználás céljából. Sem a tiszta fejlesztési mechanizmus (CDM), sem az együttes végrehajtás nemzetközi kreditjeit nem használták fel az ESD-kötelezettségek teljesítésére.

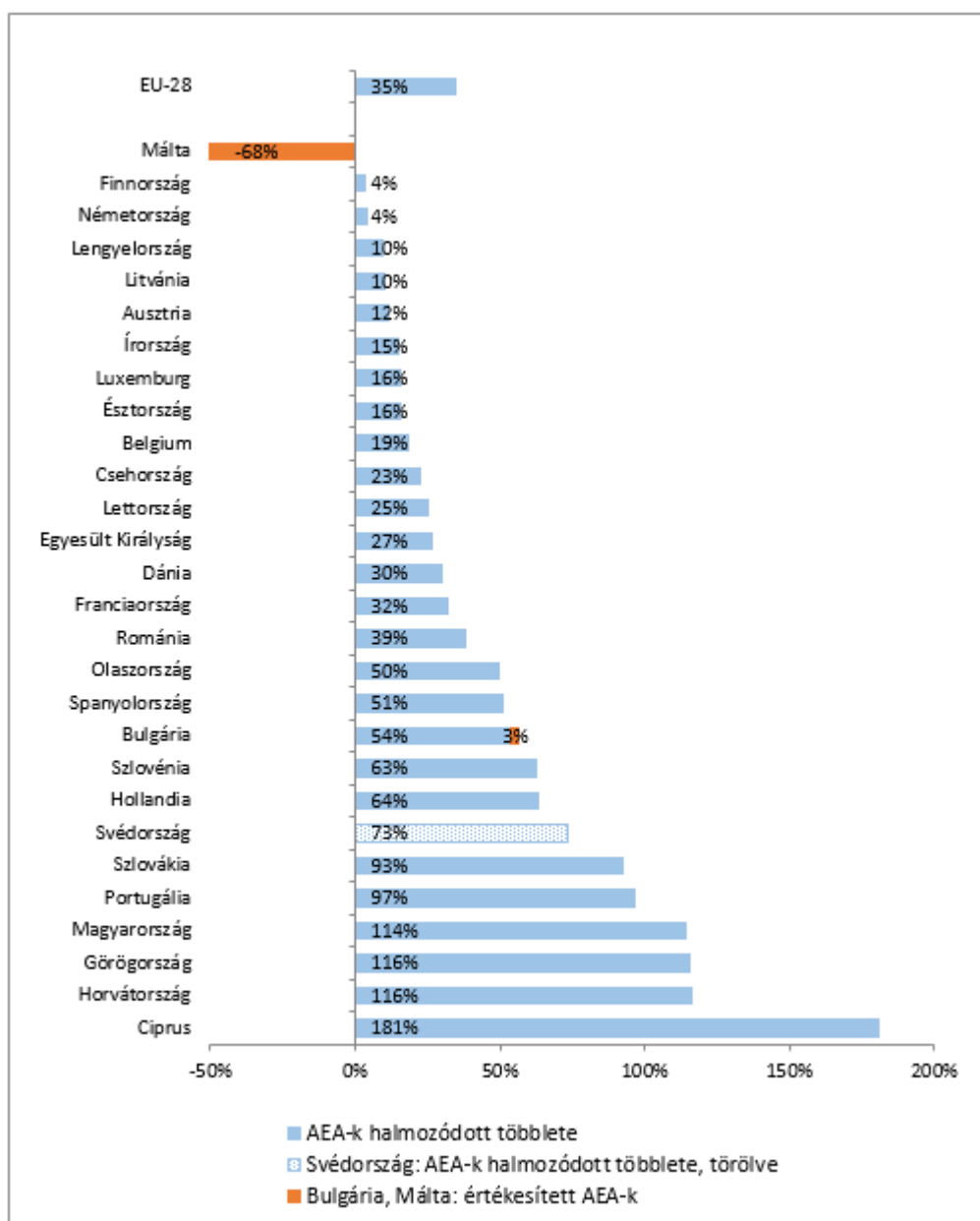
A 2017-ra szóló megfelelési ciklus folyamatban van. 2017-ben **Málta** 23 százalékponttal lépte túl AEA-it. Máltának ezért ismét AEA-kat és/vagy nemzetközi projekt krediteket kell vásárolnia. **Németország, Lengyelország, Írország, Észtország, Ausztria Bulgária és Ciprus** 2-7 százalékponttal túllépte a 2017-es AEA-kat. **Litvánia és Luxemburg** kibocsátása némiképp túllépte AEA-ikat. E tagállamok az előző évekből áthozott többlet AEA-kkal rendelkeznek, amelyek a megfelelés biztosítása érdekében felhasználhatók.

Az AEA-k 2013–2017 közötti tagállamonkénti összesített többletét a 9. ábra mutatja.

¹⁶ 1005/2009/EK rendelet az ózonréteget lebontó anyagokról

¹⁷ 517/2014/EU rendelet a fluortartalmú üvegházhatású gázokról

¹⁸ *Fluorinated greenhouse gases 2018 – data reported by companies on the production, import, export and destruction of fluorinated greenhouse gases in the European Union, 2007–2016*, Európai Környezetvédelmi Ügynökség.

9. ábra: Az AEA-k 2013–2017 közötti halmozódott többlete a 2005. bázisú kibocsátások százalékában

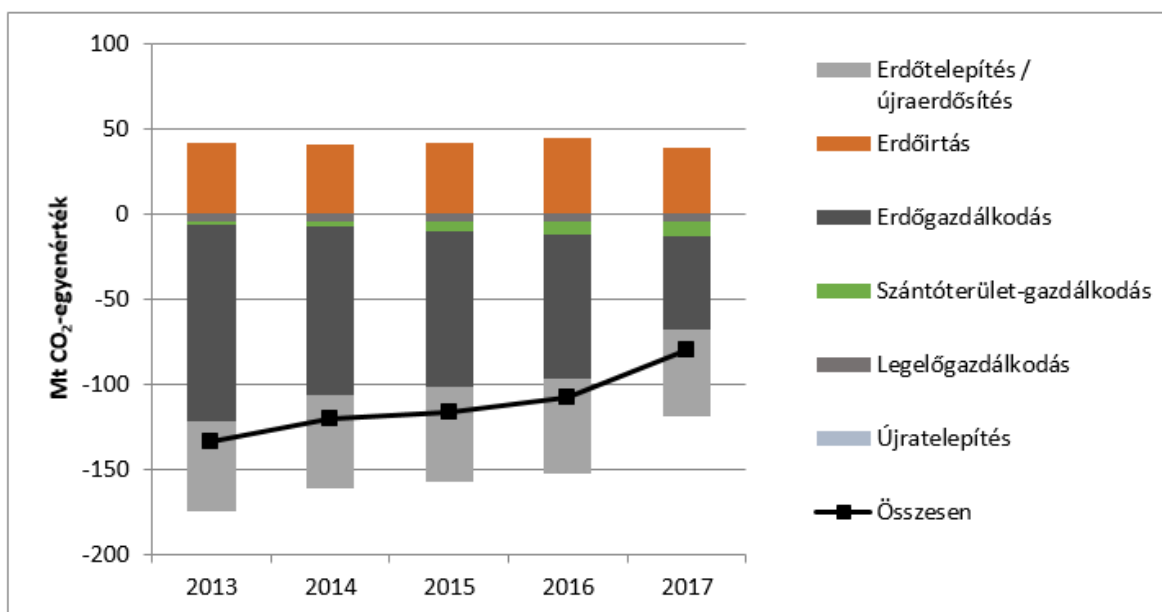
A 2018-ra vonatkozó előzetes adatok 2017-hez hasonló képet mutatnak. **Málta** 27 százalékponttal, **Írország** 12 százalékponttal, **Lengyelország** pedig 9 százalékponttal lépte túl AEA-it. **Észtország**, **Luxemburg**, **Németország**, **Ausztria**, **Bulgária**, **Ciprus**, **Finnország** és **Belgium** kibocsátása meghaladta AEA-ikat. Mindezen tagállamok kibocsátása már 2016-ban, 2017-ben vagy mindkét évben meghaladta AEA-ikat.

2018 tekintetében Málta kivételével az összes tagállam továbbra is képes lehet teljesíteni kötelezettségeit az előző évekből áthozott AEA-k felhasználásával. 2019-ben és 2020-ban azonban egyes tagállamok az esetleges deficit fedezésére már valószínűleg nem fognak rendelkezni elegendő áthozott AEA-val. Az előrejelzések szerint **Málta**, **Németország**, **Írország** és **Ausztria** esetében a 2013–2020 közötti időszakban az AEA-k tekintetében nettó deficit fog jelentkezni. A nettó deficit

esetében a tagállamoknak (az AEA-k átvitelén és előzetes felhasználásán felül) a közös kötelezettségvállalási határozatban foglalt rugalmassági mechanizmust kell alkalmazniuk.

4. FÖLDHASZNÁLAT, FÖLDHASZNÁLAT-MEGVÁLTOZTATÁS ÉS ERDŐGAZDÁLKODÁS

A földhasználat és az erdőgazdálkodás kibocsátást és a CO₂-nek a légkörből való kivonását is okozhatja. 2013 és 2020 között az uniós tagállamok kötelesek biztosítani, hogy az ezen ágazatban történő további fellépésből eredő üvegházhatásúgáz-kibocsátást és -elnyelést a Kiotói Jegyzőkönyv szerinti csökkentési célkitűzéseik teljesítése szempontjából számítsanak. E kibocsátások és elnyelések nem számítanak az EU 2020-ra vonatkozó 20%-os belső csökkentési célkitűzéseik teljesítése szempontjából.

10. ábra: A Kiotói Jegyzőkönyv alapján bejelentett tevékenységek előzetesen elszámolt kibocsátásai és elnyelései, második kötelezettségvállalási időszak, EU-28¹⁹

2013–2017 vonatkozásában az EU tevékenységenként „elszámolt” terhelései és jóváírásai átlagosan – 111,9 Mt CO₂-egyenérték elnyelést eredményeznek²⁰. 2013 és 2017 között a nettó elnyelés –133,9 Mt CO₂-egyenértékről –80,5 Mt CO₂-egyenértékre csökkent. Ezek a mennyiségek az EU vonatkozásában

¹⁹ Az erdőgazdálkodási kreditekre felső határ vonatkozik, és azok éves átlagban kerülnek bemutatásra, amennyiben a tárgyidőszak összes erdőgazdálkodási kreditje meghaladja a szimulált felső értéket ugyanezen időszak vonatkozásában.

²⁰ Az elszámolás a politikák értékelésére és a határozottabb fellépésre irányuló törekvés megvalósítására szolgáló eszközt jelent a kibocsátás csökkentése és az elnyelés növelése tekintetében. Figyelembe kell venni, hogy az elszámolásból eredő terhelések és jóváírások előzetesek és szimuláltak, mivel a végleges beszámolók csak a kötelezettségvállalási időszak végén (2020 decembere) fognak rendelkezésre állni. A tevékenységtől függően eltérő elszámolási szabályokat kell alkalmazni: bruttó-nettó 0 referenciaszinttel erdőtelepítés/újraerdősítés és erdőirtás esetében nettó-nettó referencialhelyzet alapján (leginkább az 1990. évi kibocsátás és elnyelés) legelőgazdálkodás, szántóterület-gazdálkodás és újratelepítés tekintetében, valamint erdőgazdálkodási referenciaszinthez viszonyított eltérés az erdőgazdálkodás tekintetében.

tartalmazzák a Kiotói Jegyzőkönyv alapján mind a „kötelező” (erdőtelepítés/újraerdősítés/erdőirtás és erdőgazdálkodás), mind a „választott” tevékenységeket²¹.

A fentiekben említett nettó jóváírások csökkenése főként a csökkentő jóváírásokból vagy a terhelésekké átalakuló jóváírásokból ered az erdőgazdálkodás tekintetében Horvátországban, Csehországban, Dániában, Franciaországban, Olaszországban, Litvániában, Portugáliában, Szlovéniában és az Egyesült Királyságban. A fő ok a fakitermelés arányának növekedése. Ezt elsősorban a fa iránti kereslet erőteljes növekedése és a fakitermelés fokozására irányuló nemzeti politikák, kisebb mértékben pedig az idézte elő, hogy például Dániában és Franciaországban több erdő érte el a teljes fejlettségi szintet. A természetes bolygatás is hozzájárult a kibocsátások növekedéséhez. 2017-ben például az olaszországi és portugáliai erdőtüzekből eredő kibocsátások minden korábbinál magasabb szintet értek el. A kártevők és szélviharok drámai módon érintettek az erdőket Litvániában, Szlovéniában és Csehországban.

Továbbra is bizonytalan, hogy folytatódik-e ez a tendencia. Az éghajlatváltozás vonatkozásában ugyanakkor a természeti katasztrófák várhatóan gyakoribbá válnak. A piaci magatartás nagyban a gazdasági körülményektől függ majd. A helyettesítő anyagok és a fa szerepe az energetikai kezdeményezések esetében az erdőtelepítési és újraerdősítési programokkal együtt várhatóan erősödni fog, mivel azt 2021-ben hatálya lépő szakpolitikák fogják ösztönözni.

A Kiotói Jegyzőkönyv második kötelezettségvállalási időszakának elszámolási szabályai szerint Ciprus, Csehország, Finnország, Franciaország, Olaszország, Lettország, Litvánia, Hollandia, Portugália és Szlovénia rendelkezik nettó terhelésekkel a jelen előzetes elszámolási év legalább egy éve tekintetében.

A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keret elsőként integrálja a földhöz kapcsolódó kibocsátást és elnyelést. A LULUCF-rendelet²² azt írja elő minden tagállam számára, hogy 2021-től biztosítsák, hogy a földhasználatból származó, elszámolt kibocsátásokat teljes mértékben kompenzálják az ágazatbeli cselekvés révén az atmoszférából származó, egyenértékű CO₂ elnyelésével. A negatív egyenleg fent említett tilalma azt jelenti, hogy a tagállamoknak kompenzálniuk kell az erdőirtásból eredő kibocsátásokat, például erdőtelepítésből származó egyenértékű szénelnyelőkkel vagy a meglevő erdőkkel való fenntartható gazdálkodás javításával.

A tagállamok nemzeti erdőgazdálkodási elszámolási terveket – ezen belül az erdőkre vonatkozó referenciaszinteket – nyújtottak be. Egy szakértői csoport technikai szempontból értékelte a javaslatokat²³, az Európai Bizottság pedig a nemzeti tervek javítását célzó szakmai ajánlásokat tett²⁴. A tagállamoknak ez alapján kell terveiket 2019. december 31-ig felülvizsgálniuk.

A „Tiszta bolygót mindenkinek” című bizottsági közlemény²⁵ is utalt a LULUCF-ágazat kibocsátására és kivonásaira. Jelenleg az uniós földterület több kibocsátást tárol, mint amennyit kibocsát. Habár ez az elnyelés várhatóan csökken, annak egyéb technikai megoldásokkal együtt a más ágazatokból származó fennmaradó kibocsátások ellentételezése és a nettó zéró kibocsátás 2050-re való elérése érdekében egyre nagyobb szerepet kell majd játszania, amint azt az 1. ábra is szemlélteti.

²¹ Hét tagállam választotta a szántóterület-gazdálkodást, hat a legelőgazdálkodást, egy az úratelepítést, egy pedig a vizes élőhelyek lecsapolását és elárasztással való helyreállítását, de még számszerű adatokat kell szolgáltatnia.

²² (EU) 2018/841 rendelet a földhasználatról, a földhasználat-változtatásról és az erdőgazdálkodásról kapcsolódó üvegházhatásúgáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről.

²³ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3638&news=1>

²⁴ SWD(2019) 213 final

²⁵ COM(2018) 773 final.

5. 2018 OKTÓBERE ÓTA BEKÖVETKEZETT SZAKPOLITIKAI FEJLEMÉNYEK

Az EU tovább dolgozik az ÜHG-kibocsátás csökkentésére és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó politikai keretének kidolgozásán. Az elmúlt év során jelentős előrelépés történt a közúti közlekedésből származó kibocsátások csökkentése és a fenntartható finanszírozás előmozdítása felé.

Közúti közlekedés

A 2019. április 17-én elfogadott rendelet²⁶ 2020-tól érvényes, új kibocsátási határértékeket határoz meg a személygépkocsik és tehergépkocsik tekintetében. 2025-re és 2030-ra az új személygépkocsikból származó kibocsátásoknak 15%-kal és 37,5%-kal kell alacsonyabbnak lenniük, mint 2021-ben, a tehergépkocsikból származó kibocsátásoknak pedig 15%-kal és 31%-kal kell alacsonyabbnak lenniük, mint 2021-ben.

A nehézgépjárművek tekintetében a 2019. június 20-án elfogadott rendelet²⁷ elsőként határoz meg az uniós nehézgépjárművekre vonatkozó CO₂-kibocsátási előírásokat. Az újonnan forgalomba hozott nehéz tehergépjárművekből származó kibocsátásnak 2025-re átlagosan 15%-kal, 2030-ra pedig 30%-kal kell alacsonyabbnak lennie, mint 2019-ben.

Mindkét rendelet tartalmaz a kibocsátásmentes és az alacsony kibocsátású járművek elterjedésének ösztönzésére szolgáló, 2025-től kezdődő referenciaértékeken alapuló mechanizmust. E rendeletek a nyomon követett kibocsátások valós reprezentativitásának biztosítása érdekében új rendelkezéseket is bevezetnek.

Ezenfelül 2019. június 20-án a tiszta mobilitási megoldások közbeszerzések során történő előmozdítása érdekében elfogadták a tiszta járművekről szóló irányelv²⁸ felülvizsgálatát.

Végezetül az Európai Parlament és a Tanács között tárgyalások vannak folyamatban a következő irányelvek felülvizsgálata tárgyában: i. Euromatrix-irányelv²⁹, az intelligensebb közúti infrastruktúrák díjak érdekében, valamint ii. kombinált fuvarozási irányelv³⁰, a különböző módok (például teherautó és vonat) áruszállítás céljára való kombinált felhasználásának előmozdítása érdekében.

Fenntarthatósági szempontú finanszírozás

Az uniós éghajlatváltozási célkitűzések elérése érdekében meg kell változtatni a befektetési szokásokat. A jogszabályi környezet részeként az EU a pénzügyi és tőkepiaci keretrendszerét összehangolja az éghajlatváltozási kihívásokkal. 2018 márciusában a fenntarthatóság tőkepiacokba való integrálása érdekében a Bizottság átfogó cselekvési tervre tett javaslatot³¹ három fő céllal: a tőkeáramlások fenntartható beruházások felé való átirányítása, az éghajlatváltozásból, a környezetkárosodásból és a szociális problémákból eredő pénzügyi kockázatok kezelése, valamint az átláthatóság és a hosszú távú szemléletmód előmozdítása a pénzügyi és gazdasági tevékenységben.

²⁶ (EU) 2019/631 rendelet az új személygépkocsikra és az új könnyű haszongépjárművekre vonatkozó szén-dioxid-kibocsátási előírások meghatározásáról

²⁷ (EU) 2019/1242 rendelet az új nehézgépjárművek CO₂-kibocsátási előírásainak meghatározásáról

²⁸ (EU) 2019/1161 irányelv a tiszta és energiahatékony közúti járművek használatának előmozdításáról

²⁹ https://ec.europa.eu/transport/modes/road/news/2017-05-31-europe-on-the-move_hu

³⁰ https://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4242_hu.htm

³¹ COM/2018/097 final

2018 májusában az Európai Bizottság előterjesztette a cselekvési terv végrehajtására irányuló első jogalkotási intézkedéscsomagot³². A társjogalkotók megállapodtak a fenntartható befektetésekkel és a fenntarthatósági kockázatokkal kapcsolatos közzétételekről szóló rendeletről, valamint a karbonszegénységi referenciamutatókról és a karboncsökkentési referenciamutatókról szóló rendeletről. A Bizottság az éghajlattal kapcsolatos információknak a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv szerinti, vállalkozások általi jelentésére vonatkozó iránymutatást³³ adott ki. A fenntartható befektetések (úgynevezett taxonómián keresztül történő) előmozdítását célzó keret létrehozásáról szóló rendeletről szóló javaslatokkal kapcsolatban tárgyalások folynak. A cselekvési terv egyéb elemeivel kapcsolatban is halad az előkészítő és nem jogalkotási munka.

6. AZ ÉGHAJLAT-POLITIKA FINANSZÍROZÁSA

Az éghajlat-politika középpontba állítása az uniós költségvetésben

Az EU elhatározta, hogy 2014 és 2020 között költségvetésének átlagosan legalább 20%-át éghajlattal összefüggő kiadásokra fordítja. A legutóbbi rendelkezésre álló adatok szerint e kiadások a költségvetés 20,7%-át tették ki 2018-ban³⁴. A jelenlegi többéves pénzügyi keretben a költségvetési trend átlagosan 209 milliárd EUR-t (a költségvetés 19,7%-a) fog eredményezni.

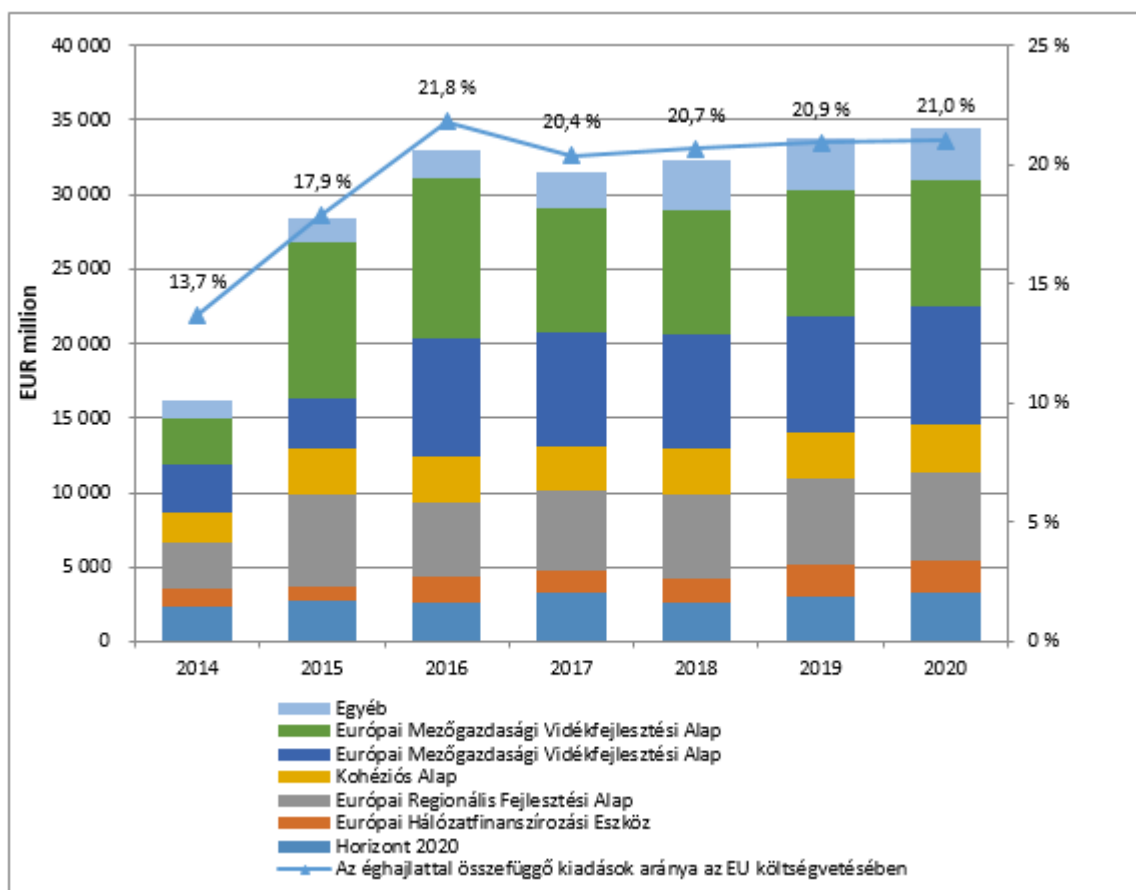
E sikerre építve a Bizottság 2018. május 2-án egy ambiciózusabb, a kiadások 25%-ának éghajlattal összefüggő célokra fordítására irányuló célkitűzést javasolt a következő (2021–2027) többéves pénzügyi keretben.³⁵

³² https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sustainable-finance_en

³³ https://ec.europa.eu/info/publications/non-financial-reporting-guidelines_en#climate

³⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/draft-budget-2020-wd-13-web-1.4_soe.pdf

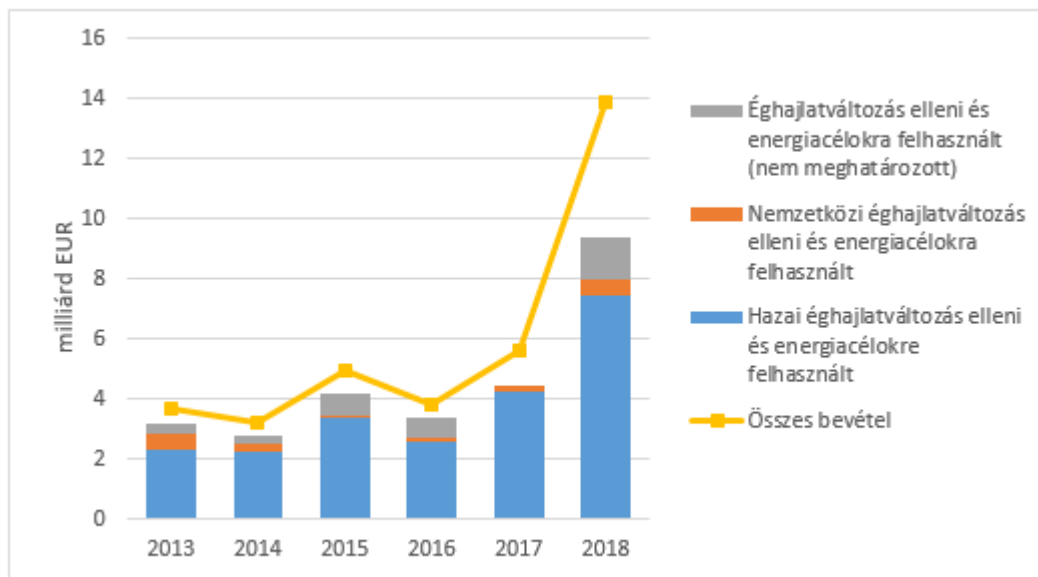
³⁵ https://ec.europa.eu/commission/publications/factsheets-long-term-budget-proposals_hu

11. ábra: Éghajlattal összefüggő kiadások az EU költségvetésében, 2014–2020 (millió EUR és az uniós költségvetés százalékos aránya).

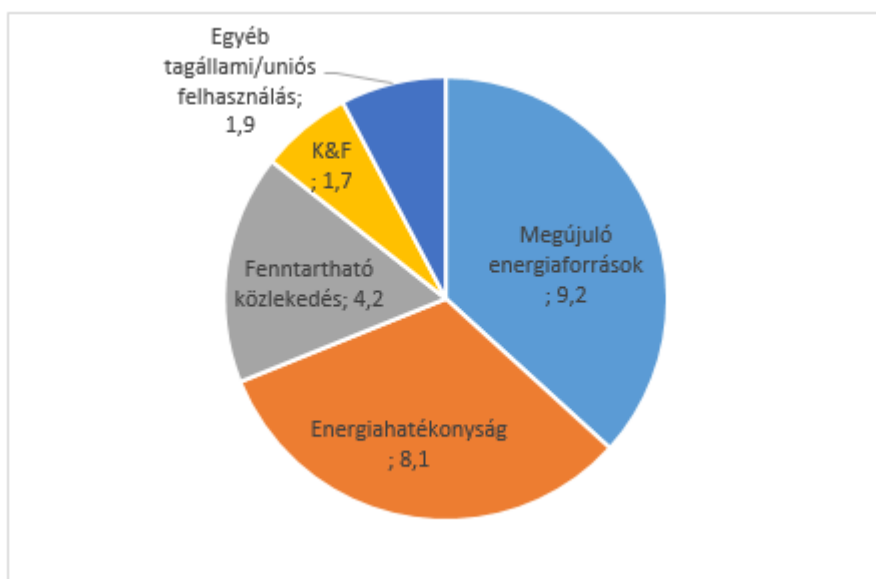
Az EU ETS kibocsátási egységek árveréséből származó bevételek felhasználása

2018-ban a tagállamok a magasabb szénár eredményeként 13,6 milliárd EUR bevételt értek el az EU ETS kibocsátási egységek árveréséből, 8 milliárd euróval többet, mint 2017-ben. 2018-ban a bevételek közel 70%-át használták fel, vagy tervezik felhasználni éghajlatváltozás elleni és energiacélokra. A 2013 és 2018 közötti időszakban a bevételek közel 80%-át használták fel, vagy tervezik felhasználni ezekre a célokra. A bevételek többsége belföldi és uniós célokra megy el, míg kisebb összeget fordítanak nemzetközi éghajlatváltozás elleni és energiacélokra. A 12. ábra az EU teljes ETS-ből származó bevételét és annak éghajlatváltozás elleni és energiacélokra történő felhasználását mutatja be.

12. ábra: Az EU ETS kibocsátási egységek árveréséből elért bevételek felhasználása, 2013-2018 (milliárd EUR)

A belföldön felhasznált bevételekből a legnagyobb összegeket megújuló energiára, energiahatékonyságra és fenntartható közlekedésre fordították. A 13. ábra az árveréséből elért bevételek belföldi felhasználását mutatja.

13. ábra: Az EU ETS kibocsátási egységek árveréséből elért bevételek belföldi felhasználása, 2013–2018 (milliárd EUR)

Az új belépők részére fenntartott tartalék (NER) 300

A NER 300 az innovatív karbonszegény technológiák demonstrációs projektjeinek egyik legnagyobb finanszírozási programja a világon. A program finanszírozása 300 millió EU ETS kibocsátási egység értékesítéséből származó bevételből történik.

Két pályázati felhívás eredményeként 20 tagállamban 38 megújuló energiaforrás projekt, valamint egy szén-dioxid-leválasztási és -tárolási projekt részesült 2,1 milliárd EUR összegű finanszírozásban. Hét projekt működik, öt projekt pedig várhatóan 2019 végével kezd el működni. Négy projekt előkészületei előrehaladtak ahhoz, hogy legkésőbb 2021. június 30-án elkezdjenek működni.

Tekintettel a NER 300 program megtervezése óta kialakult kihívásokkal teli gazdasági és politikai helyzetre, 19 támogatásra kiválasztott program nem tudott elegendő kiegészítő pénzügyi támogatást összegyűjteni, és azokat 2019 júliusáig visszavonták. Négy további projekt a fejlesztés különböző szakaszaiban tart. E két pályázati felhívást érintő visszavonások alapján összesen 1358 millió euró szabadult fel, amely újra befektethető meglévő pénzügyi eszközökbe (623 millió euró az első pályázati felhívást érintő visszavonásból) és az Innovációs Alapba (735,5 millió euró a második pályázati felhívásból) (lásd a háttérmagyarázatot).

InnovFin energiademonstrációs projektek

Az első pályázati felhívás törölt projektjeiből felszabaduló forrásokat (mind ez idáig 623 millió euró) az Európai Beruházási Bank által kezelt InnovFin energiademonstrációs projektekbe és az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz hitelfinanszírozási eszközébe fektették be újból.

Mostanáig az InnovFin energiademonstrációs projektek finanszírozása keretében három projekt részesült a NER 300 fennmaradó forrásaiból mintegy 73 millió euró összegben:

1. Wave Roller: a NER 300 hozzájárulás összege 10 millió eurót tesz ki;
2. Windfloat: a projekt a NER 300 fennmaradó forrásaiból az InnovFin energiademonstrációs projektek finanszírozása keretében 60 millió euró támogatást kapott. A Windfloat az eredeti NER 300 program keretében is részesült mintegy 30 millió euró támogatásban;
3. Greenway EV Charging Network: a projekt az InnovFin energiademonstrációs projektek finanszírozása keretében 17 millió euró összegű EBB-finanszírozásban részesült, azon belül 3 millió euró a NER 300 fennmaradó forrásaiból származott.

Ezenkívül négy projekt részesült a NER 300 fennmaradó forrásaiból finanszírozott projektfejlesztési támogatásból.

Windfloat projekt, Portugália

Az innovációs alap

Az innovációs alapot a felülvizsgált ETS-irányelv hozta létre³⁶. 20 EUR/tCO₂ szén-dioxid-áron 10 milliárd eurót kellene előteremteni innovatív technológiák demonstrációjának és áttörést jelentő innovációk versenyeztetés alapján történő támogatására az EU ETS hatálya alá tartozó ágazatokban. Az innovációs alap működéséről szóló felhatalmazáson alapuló rendelet 2019 májusában lépett

³⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/410 irányelve (2018. március 14.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Unión belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról szóló 2003/87/EK irányelv módosításáról, a 10a. cikk (8) bekezdése.

hatályba³⁷. 2019-ben a Bizottság aktív szerepet vállalt az iparral és a tagállamokkal való kapcsolatfelvételi tevékenységekben, hogy növelje az innovációs alap ismertségét, és hogy egyes ágazatok esetében megvitassák a projektek kiválasztásával és végrehajtásával kapcsolatos kulcsfontosságú kérdéseket. A tervek szerint az első pályázati felhívást 2020 közepén teszik közzé, ezt követően pedig 2030-ig rendszeresen kerül sor pályázati felhívásokra³⁸.

A modernizációs alap

A modernizációs alap tíz alacsony jövedelmű tagállam³⁹ energetikai rendszerére irányuló, alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiákba történő beruházásokat fog támogatásban részesíteni az ETS-irányelvben meghatározott mértékben. Az elkövetkező évtizedben 20 EUR/tCO₂ szén-dioxid-áron mintegy 14 milliárd euró fog keletkezni. A pénzforrások összege több mint kétszeresére nőtt azt követően, hogy öt tagállam úgy döntött, hogy szolidaritás alapján kiosztott és/vagy átmeneti ingyenes kibocsátási egységeit átadja. Az Európai Bizottság modernizációs alap létrehozására irányuló munkája 2018 szeptembere és 2019 januárja között az összes kedvezményezett tagállamban megtartott technikai munkaértekezletekkel indult. További előkészítő munkára kerül sor a végrehajtási jogi aktus 2020 első felében történő elfogadása érdekében.

LIFE – Éghajlat-politika

A LIFE program a környezetvédelmi és éghajlat-politikai fellépések finanszírozására szolgáló uniós eszköz; európai hozzáadott értékkel rendelkező projektek társfinanszírozását végzi. A projektfinanszírozás teljes költségvetése 2014–2020-ban 2,5 milliárd EUR a környezetvédelmi alprogram, míg 0,86 milliárd EUR az éghajlat-politikai alprogram keretében. A LIFE környezetvédelmi projektek az éghajlatváltozás szempontjából is járulékos előnyökkel járnak.

A LIFE éghajlat-politikai program mérséklési és alkalmazkodási projektek, valamint az éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás számára nyújt támogatást. A 2018. évi LIFE pályázati felhívásban 21 tagállamból származó kedvezményezettektől érkező pályázatokat javasoltak támogatásra, legtöbbet Spanyolországból, Olaszországból és Németországból.

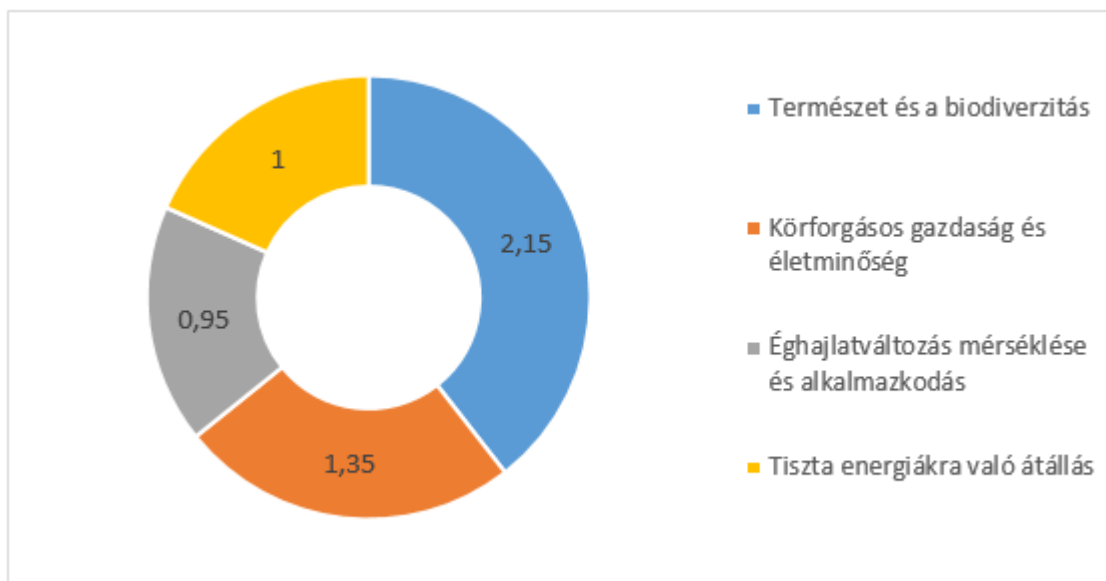
A 2021–2027 közötti időszakra szóló többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslat a környezetvédelmi és éghajlat-politikai fellépéseket támogató LIFE program tekintetében 5,45 milliárd euró összegű megnövelt költségvetést tartalmaz.

Az éghajlat-politikai programban két alprogram található: az „éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás” és a „tisztá energiára való átállás”. Az éghajlat-politikai program 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó költségvetése várhatóan mintegy 1 milliárd euró lesz. A tisztá energiára való átállás alprogram tevékenységeit jelenleg a „Horizont 2020” keretprogram finanszírozza, és azok tekintetében hasonló költségvetést fognak elkülöníteni.

³⁷ 28/05/2019 - C(2019) 1492 - [A Bizottság \(EU\) 2019/856 felhatalmazáson alapuló rendelete a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az innovációs alap működése tekintetében való kiegészítéséről](#)

³⁸ https://ec.europa.eu/clima/policies/innovation-fund_hu

³⁹ Bulgária, Csehország, Észtország, Horvátország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Lengyelország, Románia és Szlovákia.

14. ábra: Javasolt költségvetési juttatás a 2021–2027-es LIFE-időszakra

7. AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁS

A 2013-ban a tagállamok jelenlegi és jövőbeli éghajlati hatásokra való felkészülése érdekében elfogadott uniós alkalmazkodási stratégia keretében az elmúlt évben további előrehaladás történt:

- ✓ Immár 26 tagállam rendelkezik nemzeti alkalmazkodási stratégiával, miközben a többi tagállam hamarosan elkészül a stratégiájával⁴⁰;
- ✓ több mint 1900 európai kis- és nagyváros tett a Polgármesterek Szövetsége keretében kötelezettségvállalást éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességük javítására (ez 2018 óta mintegy 900 további kis- és nagyvárost jelent);
- ✓ több nemzeti energia- és éghajlati terv tervezet tartalmaz alkalmazkodási célokat;
- ✓ az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás platformját korszerűsítették;
- ✓ az Európai Bizottság közzétette számos éghajlati hatással foglalkozó és többek között gazdasági értékelést tartalmazó PESETA-tanulmányának aktualizált változatát⁴¹;
- ✓ a LIFE program fontos területeken, például a vízkészletek tekintetében nyújt alkalmazkodási projektek számára támogatást.

⁴⁰ Horvátország és Bulgária még dolgozik a nemzeti stratégiáján.

⁴¹ <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iii>

Az AgroClimaWater⁴² projekt a vízhatékonytágot népszerűsíti, és támogatja a mediterrán országokban az éghajlatváltozáshoz jobban alkalmazkodó mezőgazdaságra való áttérést. Ennek finanszírozására a LIFE program 1,4 millió euró támogatást biztosít.

A projekt kísérleti fellépései olajfa-, citrus- és őszibarack-ültetvényekre összpontosítanak. A részt vevő mezőgazdasági termelők az alacsony vagy bizonytalan vízkészlet ellenére elérhető lehető legnagyobb termelés elérése érdekében megváltoztatják módszereiket. A LIFE AgroClimaWater már a végrehajtás első két évét követően lenyűgöző eredményeket ért el; Olaszországban például a vízhasználat 15%-kal, a tápanyag-felhasználás pedig 50%-kal csökkent, valamint 2018 szélsőséges éghajlati viszonyai ellenére a görögországi kísérleti földterületek termése 26%-kal nőtt.

Az uniós alkalmazkodási stratégiának 2018-ban megvalósult értékelése kedvező következtetésekre jutott⁴³. Egyes **megszerzett tapasztalatok** segíthetnek a jövőbeni európai alkalmazkodási intézkedések meghatározásában, például:

- a nemzetközi fejlemények miatt szükségessé vált az EU számára, hogy alkalmazkodási fellépését összehangolja a Párizsi Megállapodással, a sendai katasztrófakockázat-csökkentési kerettel és a fenntartható fejlesztési célokkal;
- a felgyorsuló változásokhoz való alkalmazkodásra még inkább szükség van, mint amikor a stratégiát elfogadták; jobban meg kell erősíteni az infrastruktúrát a szélsőséges időjárással és az éghajlatváltozás hatásaival szemben;
- az **ökoszisztéma-alapú megközelítéseket** jobban bele kell ágyazni az alkalmazkodási lehetőségek értékelésébe és kiválasztásába;
- az alkalmazkodási politikában és tervezésben nagyobb figyelmet kell fordítani a **közegészségügyi** kérdésekre.

Az **Európai horizont** keretében sor került az **alkalmazkodási és társadalmi átalakulással foglalkozó küldetés** elindítására. A küldetésért felelős testület elnöke Connie Hedegaard. Az Európai horizont küldetéseit biztosítani fogják a kutatást és az innovációt, és iránymutatást adnak részükre, továbbá ambiciózus és közölhető mérföldkövek révén gondoskodni fognak iparági és állami támogatásról.

8. AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSSAL KAPCSOLATOS NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Légi közlekedés

2018-ban a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet (ICAO) Tanácsa előírásokat és ajánlott gyakorlatokat fogadott el a nemzetközi légi közlekedés kibocsátáskompenzációs és -csökkentési rendszerének (CORSIA) részeként. A CORSIA célja a nemzetközi légi közlekedésből származó kibocsátások hatásának kompenzáció révén a 2020-as szinten való stabilizálása.

Az ICAO szintjén a végrehajtás azonban még folyamatban van, nem fejeződött be. Az első nyomkövetési kötelezettség 2019-ben kezdődött, a kísérleti szakasz pedig 2021-től fog megkezdődni. Miközben a globális kibocsátások 76,6%-áért felelős 81 ország 2021-től már önként csatlakozott, a rendszer végleges lefedettségével és megbízhatóságával kapcsolatban a légi közlekedéssel kapcsolatos jelentős tevékenységeket felmutató országok kimaradása miatt továbbra is

⁴² <http://www.lifeagroclimawater.eu/>

⁴³ https://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what_hu

vannak bizonytalanságok, továbbá a kompenzációra feljogosító kibocsátási egységekkel kapcsolatban még nem születtek döntések.

Az uniós tagállamok értesítették⁴⁴ az ICAO-t az EU ETS légi közlekedéssel kapcsolatos jellemzői és a CORSIA-nak az EU politikai mozgásterének védelme érdekében a szabványokban és ajánlott gyakorlatokban foglalt, jogilag kötelező vonásai között fennálló eltérésekről.

Tengeri közlekedés

2018-ban a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) elfogadta a hajókból származó ÜHG-kibocsátás csökkentésére vonatkozó stratégiáját, és ennek részeként az arra vonatkozó nemzetközi kötelezettségvállalást, hogy 2050-re a 2008-as szinthez képest legalább 50%-kal csökkentik a kibocsátásokat (ideértve a közbenső szénintenzitási célkitűzéseket is). A Nemzetközi Tengerészeti Szervezet tagjaiként az uniós tagállamoknak eleget kell tenniük ennek a kötelezettségvállalásnak.

Az IMO-stratégia a stratégia céljainak elérése érdekében tartalmazza a szóba jöhető rövid, közép- és hosszú távú intézkedések jegyzékét, elsőbbséget adva azoknak az intézkedéseknek, amelyek már 2023-at megelőzően további kibocsátáscsökkentést tudnak elérni, többek között a meglévő IMO-intézkedésekre, mint például az energiahatékonysági tervezési mutatóra és a hajózási energiahatékonysági gazdálkodási tervre is támaszkodva. Az Európai Bizottság többek között az uniós tagállamok javaslatai révén tevékenyen részt vesz az IMO-ban a konkrét intézkedésekkel kapcsolatban folyamatban lévő tárgyalásokon.

2018-ban az Európai Gazdasági Térség kikötőibe befutó hajók elkezdték nyomon követni és jelenteni kibocsátásaikat, az első kibocsátási adatokat pedig 2019. június 30-án tették közzé⁴⁵. E rendszer célja, hogy az energiahatékony technológiák és a jobb magatartási formák bevezetéséhez a politikaformáló döntések támogatása és a szükséges átláthatóság érdekében megbízható információkat biztosítson. 2019 végével az Európai Bizottság véglegesíteni fogja a rendszer működésének első évére vonatkozó jelentést.

A Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) keretében a hajók üzemanyag-fogyasztásával kapcsolatos nyomonkövetési tevékenységek 2019. január 1-jén kezdődtek, az első jelentések pedig 2020-ban lesznek esedékesek. Ennek eredményeként az uniós kikötőkbe befutó hajóknak mind az uniós nyomon követésről, jelentésről és hitelesítésről szóló rendelet, mind az IMO adatgyűjtési rendszere keretében jelentést kell tenniük.

Fejlődő országok támogatása

Továbbra is az EU és tagállamai nyújtják a világon a legtöbb hivatalos fejlesztési támogatást a fejlődő országok részére; 2018-ban 74,4 milliárd EUR-t biztosítottak. 2017-ben 20,4 milliárd euró hozzájárulással (legutolsó rendelkezésre álló adatok alapján) az EU, a tagállamai és az Európai Beruházási Bank biztosítja a legjelentősebb részét az éghajlatváltozást célzó közfinanszírozásnak⁴⁶.

A Zöld Klíma Alap (GCF) tekintetében az uniós tagállamok összesen 4,7 milliárd USD vállalást tettek az Alap elsődleges forrásmobilizálása során, ami majdnem a fele a teljes 10,3 milliárd USD összegű kötelezettségvállalásnak. Európa szerepe valószínűleg tovább fog erősödni a jövőben. Németország és Norvégia a hozzájárulásukat a GCF folyamatban lévő feltöltési körében elsőként megkésztették országok.

⁴⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32018D2027>

⁴⁵ (EU) 2015/757 rendelet a szén-dioxid-kibocsátások nyomon követéséről, jelentéséről és hitelesítéséről

⁴⁶ Az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásával kapcsolatos 2018. évi adatokat a Tanács éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásáról szóló 2019 őszi következtetéseiben teszik közzé.

Az éghajlatváltozás elleni globális szövetség+ (GCCA+) egy éghajlatváltozással kapcsolatos kiemelt uniós kezdeményezés. 2007–2020-ban a GCCA+ 750 millió euró támogatást nyújtott a fejlődő országokban, főként a legkevésbé fejlett országokban és a fejlődő kis szigetállamokban éghajlat-politikára és kapacitásfejlesztésre. A Párizsi Megállapodás keretében vállalt tervezett nemzeti hozzájárulások jelenlegi aktualizálása keretében a GCCA+ az éghajlat-politikai döntéshozatalban, valamint az éghajlatváltozás mérséklésének és az ahhoz való alkalmazkodásnak az ambiciózus tervezésében támogatja a partnereket.

Az EU külső beruházási terve ösztönzi a beruházásokat az afrikai fejlődő országokban, valamint a szomszédos európai uniós régióban. Mind ez idáig nyolc garancia segít megújuló energetikai és összeköttetési projektek összeállításában és emberek millióira való kiterjesztésében a partnerországokban. Például a négy európai pénzügyi intézmény által vezetett megújuló energiaforrások európai garanciája a szubszaharai afrikai projektek részére 3,4 milliárd eurót mozgósít. A projektek csökkentenék a szén-dioxid-kibocsátást és az áramkimaradásokat, 12 000 munkahelyet hoznának létre, valamint mintegy 2 GW megújuló energiaforrásokból származó energiatermelési kapacitást létesítenének.

Az EU és az AKCS (afrikai, karibi és csendes-óceáni) térség közötti új, 2020 utáni partnerséggel kapcsolatos tárgyalások 2018. szeptember 28-án kezdődtek meg. A tervezett Cotonou utáni megállapodásnak⁴⁷ magában kell foglalnia az éghajlat-politika terén vállalt határozott közös elkötelezettséget. Ezenfelül a fenntartható beruházásokra és munkahelyekre irányuló új Afrika–Európa szövetség 2018-ban indult útjára, amelynek célja többek között az, hogy erősítse a környezetvédelmet és a munkavédelmet.

ETS-összekapcsolás Svájjal

Azt követően, hogy 2017 novemberében az EU és Svájc megállapodást írt alá kibocsátáskereskedelmi rendszereik összekapcsolásáról, az Európai Parlament és a svájci parlament mára jóváhagyta a megállapodást. Következő lépésként Svájcnak és az EU-nak ratifikálnia kell az összekapcsolási megállapodást annak érdekében, hogy az összekapcsolás 2020. január 1-jétől működőképes legyen.

⁴⁷ A Cotonoui Megállapodás az EU AKCS országokkal fennálló kapcsolatának átfogó keretét jelenti. Ez az eszköz 2020 februárjában jár le.